

Лариса Володимирівна ІВАНЧЕНКОВА

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту
Одеська національна академія харчових технологій

Олена Олександрівна ДОЛИНСЬКА

здобувач, завідувач лабораторією кафедри маркетингу, підприємництва і торгівлі
Одеська національна академія харчових технологій

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Іванченкова, Л. В. Особливості контролю результатів фінансово-господарської діяльності підприємств [Текст] / Лариса Володимирівна Іванченкова, Олена Олександрівна Долинська // Український журнал прикладної економіки. – 2018. – Том 3. – № 3. – С. 133-140. – ISSN 2415-8453.

Анотація

Вступ. Контроль фінансово-економічних результатів являє собою підсистему в більш загальній системі – системі управління підприємством. В економічній літературі іноді невиправдано ототожнюють поняття «грошовий контроль» й «фінансовий контроль». Насправді перше з них по своєму змісту значно ширше другого. Грошовий контроль здійснюється за допомогою регулювання цін, прибутку, фінансів, кредиту й інших економічних важелів, обумовлених товарно-грошовими відносинами. Проте, сьогодні виникає необхідність дослідження особливостей контролю результатів фінансово-господарської діяльності підприємств.

Метою дослідження є вивчення особливостей контролю результатів фінансово-економічної діяльності підприємств харчової промисловості як інструменту діагностики й прийняття рішень.

Результати. Доведено, що контроль виступає як результат практичного використання контрольної функції фінансів, тобто їх внутрішньої властивості – можливості служити засобами контролю за виробництвом, розподілом і використанням виробленої продукції й отриманого доходу.

Висновки. Як форми фінансово-господарського контролю варто виділити попередній, поточний і подальший контроль. В основу даної класифікації покладені окремі сторони конкретного вираження й організації контрольних дій залежно від часу їх здійснення. В сучасних умовах ринку все більшу роль відіграє попередній контроль. Передуючи здійсненню господарських і фінансових операцій, він носить попереджуючий характер. Діяльність підприємства у ринковій економіці несумісна зі збитками й втратами, що є наслідком економічних прорахунків і порушень законності. Щоб звести їх до мінімуму, необхідна налагоджена система попереднього фінансово-господарського контролю, мета якого запобігати незаконним діям, недолікам й порушенням. На стадії прогнозування, планування й проектування він служить передумовою для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Ключові слова: контроль, діагностика, фінансово-економічна діяльність, управлінські рішення.

Larysa IVANCHENKOVA

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Accounting and Audit
Odessa National Academy of Food Technologies

Olena DOLYNSKA

the applicant, the head of the laboratory of the department of marketing, entrepreneurship
and marketing, Odessa National Academy of Food Technologies

FEATURES OF CONTROL OF FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITIES OF ENTERPRISES

Abstract

Introduction. *The control of financial and economic results is part of the subsystem in a more general system – enterprise management system. Sometimes unjustifiably the sign of equality is put between the concept of "monetary control" and "financial control" in economic literature. In fact, the first of them is considerably wider than its content. Monetary control is carried out through the regulation of prices, profits, finances, credit and other economic instruments, caused by commodity-money relations. However, today there is a need to study the peculiarities of monitoring the results of financial and economic activities of enterprises.*

The purpose of the article is to study the peculiarities of monitoring the results of financial and economic activity of food industry enterprises as a tool for diagnostics and decision-making.

Results. *It is proved that control acts as a result of the practical use of the control function of finance, that is their internal property – the ability to serve as means of control over the production, distribution and using of products and income.*

Conclusions. *As the form of financial and economic control is worth highlighting the previous, current and subsequent control. The basis of this classification is the separate parts of the concrete expression and organization of control actions, depending on the time of their implementation. In today's market conditions, prior control plays an increasingly important role. Prior to the implementation of economic and financial transactions, it has a warning character. The activity of the enterprise in a market economy is incompatible with negative profit and losses, which is the result of economic miscalculations and violations of law. In order to minimize them, a system of prior financial and economic control is necessary to prevent unlawful actions, disadvantages and violations. At the stage of forecasting, planning and design, it serves as a prerequisite for the optimal managerial decisions adoption.*

Keywords: *control, diagnostics, financial and economic activity, management decisions.*

JEL classification: F 41; P 42

Вступ

Методичною і теоретичною основою дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств стали наукові праці: І. Бланка, Н. Брюховецької, О. Виборової, Н. Дмитрієвої, О. Гетьман, Н. Євдокимової, Л. Лігоненко, Т. Костенко, І. Кривов'язюка, В. Раппопорта, В. Савчука, Д. Стеценка тощо. Проте у вітчизняній науці не приділено достатньої уваги питанням контролю результатів фінансово-економічної діяльності підприємств як інструменту діагностики і прийняття рішень, а тому вони потребують подальшої розробки та систематизації.

Мета та завдання статті

Метою статті є вивчення особливостей контролю результатів фінансово-економічної діяльності підприємств харчової промисловості як інструменту діагностики і прийняття рішень. У межах досягнення мети виокремлено такі завдання:

- дослідити трактування форм фінансово-господарського контролю;

-
- визначити місце контролю результатів фінансово-господарської діяльності в системі економічних дисциплін;
  - встановити найбільш глибокі засади диференціації контролю результатів фінансово-економічної діяльності підприємств харчової промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження

Сутність і зміст контролю не можуть бути докладно розкриті у відриві від сфери управлінської діяльності підприємств харчової промисловості, яку він обслуговує. Розглядаючи його сутність через призму теорії управління, треба на самому початку підкреслити, що в реальній дійсності немає «контролю взагалі», а є контроль конкретного змісту й конкретних форм. У цьому змісті варто розрізнити поняття адміністративного, технічного, господарського, фінансового, екологічного й інших спеціалізованих видів контролю.

Контроль за результатами фінансово-господарської діяльності підприємств харчової промисловості є важливою ланкою грошового контролю. Він виступає як результат практичного використання контрольної функції фінансів, тобто їх внутрішньої властивості – можливості служити засобами контролю за виробництвом, розподілом і використанням виробленої продукції й отриманого доходу. Не можна, однак, трактувати поняття «контрольна функція фінансів» й «фінансовий контроль» однозначно. Контрольна функція фінансів є об'єктивною основою фінансового контролю. Але для його ефективного функціонування як елемента фінансової політики (надбудови) необхідна жорстка регламентація меж контрольної активності й юридичного статусу контролюючих органів, детальна розробка його методологічних і організаційних засад із закріпленням їх в офіційних нормативних документах.

Фінанси відображають відносини економічного базису, а саме ту частину виробничих відносин, яка пов'язана із формуванням, розподілом і використанням коштів, призначених для задоволення потреб розширеного відтворення. Але грошові фонди утворюються й використовуються не автоматично, а під впливом складних розподільних відносин, властивих сучасному суспільству. Цим й обумовлена об'єктивна необхідність фінансового контролю як одного з елементів управління фінансами підприємств харчової промисловості (нарівні з фінансовим плануванням, обліком й аналізом). Отже, контроль фінансово-господарської діяльності підприємств харчової промисловості – як складовою частиною їх управлінської діяльності – є надбудовною категорією.

Нам представляється суперечливою концепція, яка зводить фінансовий контроль лише до перевірки процесів формування й використання грошових ресурсів [1]. Діапазон дії фінансового контролю досить широкий, оскільки фінансова сторона роботи підприємств і їх об'єднань обумовлена матеріально-речовинними факторами. Контроль за формуванням більшості вартісних (фінансово-економічних) показників – собівартості, прибутку, фондівіддачі, матеріалоємності й інших – у стратегічних і оперативних планах, обліку і звітності неминуче охоплює різні сторони виробничої, постачальницької й збутової діяльності підприємств. Найчастіше досить важко, а іноді неможливо відокремити фінансовий контроль від господарського, оскільки в більшості фінансових операцій знаходять своє відбиття ті або інші елементи господарської діяльності.

Об'єктом додавання фінансового контролю є комплекс господарських процесів і грошових відносин сфери матеріального виробництва й невиробничої сфери підприємств харчової промисловості. Тому замість традиційного терміну «фінансовий контроль» доцільно використовувати категорію фінансово-господарського контролю. Це дозволяє усунути різночитання в інтерпретації його сутності, оскільки в економічній літературі господарський і фінансовий контроль часто розглядається як відособлені один від одного, самостійні галузі контролю [2, 3].

Деякі економісти [4, 5] висловлюють сумнів у правомірності введення категорії «фінансово-господарський контроль». На перший погляд може здатися, що в цьому не було необхідності. Однак практика вимагає визнання категорії фінансово-господарського контролю, оскільки сукупний суспільний продукт – результат розширеного відтворення – в умовах товарно-грошових відносин виступає як у натурально-речовинній, так й у вартісній формі. Будучи однією з ланок господарського механізму, фінансово-господарський контроль покликаний за допомогою методів фінансового впливу сприяти мобілізації внутрішніх резервів, досягненню високих економічних результатів при найменших витратах на підприємстві. Безперечно, фінансові відносини – складова частина економічних відносин. Однак у категорії фінансово-господарського контролю не випадково на перший план висувуються фінансові аспекти контролю. Цим підкреслюється їх домінуюча роль у контрольній діяльності.

Сказане вище дозволяє зробити висновок, що під контролем результатів фінансово-господарської діяльності підприємств харчової промисловості варто розуміти систему нагляду наділених контрольними функціями відповідних органів чи структурних підрозділів за фінансово-господарською діяльністю з метою об'єктивно оцінити економічну ефективність цієї діяльності, установити законність, достовірність і доцільність господарських і фінансових операцій, збереження конкурентоспроможності виробництва, виявити внутрішні резерви підвищення ефективності виробництва й зростання доходів на підприємстві.

У цьому визначенні на перший план висувуються два аспекти здійснення контролю: по-перше, забезпечення збереження коштів і матеріальних цінностей, достовірності облікових і звітних даних, дотримання фінансової дисципліни; по-друге, об'єктивна оцінка діяльності підприємства, виявлення резервів інтенсифікації виробництва й підвищення ефективності господарювання.

Контроль результатів фінансово-господарської діяльності відповідає всім критеріям наукової й навчальної дисципліни. Він являє собою систему спеціальних знань про принципи й методи вивчення законності, достовірності й економічної доцільності господарських і фінансових операцій і процесів підприємств й інших підрозділів матеріального виробництва й невиробничої сфери на основі використання облікової, звітної, планової й іншої економічної інформації в поєднанні з дослідженням фактичного стану об'єктів контролю.

Отже, контроль результатів фінансово-господарської діяльності на підприємстві, як галузь економічних знань, займає особливе місце в системі економічних дисциплін. В його сферу входить вивчення питань теорії, методології й організації контролю й ревізії, які відносяться до всіх галузей національного господарства, а також розробок конкретних методик контролю й ревізії з урахуванням особливостей окремих галузей економіки.

У літературі [6, 7, 8] поширена точка зору, що фінансовий контроль являє собою синтез практичного досвіду й даних таких наукових дисциплін, як бухгалтерський облік, фінанси, аналіз господарської діяльності та ін. Прихильники цієї концепції, власне кажучи, ставлять знак рівності між контролем як функцією управління й специфікою діяльності окремих управлінських ланок. Такий підхід викликає заперечення, тому що будь-яка функція управління виступає як загальна категорія для всіх його ланок незалежно від конкретної структури управлінського апарату. Тому ту саму функцію (планування, облік, аналіз або контроль) можуть виконувати різні підрозділи апарату управління, і, навпаки, один підрозділ часто здійснює кілька функцій.

Питання про співвідношення фінансово-господарського контролю й бухгалтерського обліку заслуговує особливого розгляду у зв'язку з тим, що теорія

бухгалтерського обліку, на відміну від теорії фінансово-господарського контролю, є більш опрацьованою. Повсякденна практика зіштовхується зі складними явищами й процесами, які вимагають комплексного підходу до вивчення всієї сукупності питань методології й організації контролю. Задовольнити ці потреби практики тепер уже неможливо, обмежуючись лише додаванням знань, добутих іншими економічними науками.

Варто підкреслити, що фінансово-господарський контроль відповідає всім критеріям самостійної наукової дисципліни. Справді, він являє собою динамічну систему знань про закономірності контролю як певного виду суспільного поділу праці. Правомірність і необхідність цих знань визначаються потребами суспільної практики, а в результаті застосування вони перетворюються в безпосередню практичну силу суспільного розвитку.

Місце контролю результатів фінансово-господарської діяльності в системі економічних дисциплін характеризується тим, що це – міжгалузєва функціональна економічна дисципліна. Виникнення її є результатом задоволення потреб практики в контролі як у спеціалізованому виді управлінської діяльності. Розмежування проблематики даної галузі спеціальних знань і суміжних економічних дисциплін має важливе значення не тільки для організації наукових досліджень, але й для підготовки кадрів економістів з бухгалтерського обліку, контролю й аналізу господарської діяльності з виключенням елементів паралелізму й дублювання у викладанні суміжних навчальних дисциплін. У широкому сенсі фінансово-господарський контроль включає питання теорії, методології й організації контролю на будь-якому ієрархічному рівні (підприємство, об'єднання, галузь) з усім різноманіттям видів, форм і прийомів контролю.

Важливою умовою раціональної організації контролю є розробка його науково обґрунтованої класифікації. У літературі [9, 10, 11] попередній, поточний і подальший контроль розглядається як форми, види, прийоми або типи контролю. Подібні термінологічні розбіжності характерні й для трактування таких понять, як документальний і фактичний контроль. В інтерпретації різних авторів ревізія, обстеження й тематична перевірка є методами, способами, видами або формами контролю. Ці поняття часом вживаються як взаємозамінні: одні фахівці [12, 13] трактують форми контролю як доданки його методу, а на думку інших [14, 15, 16], навпаки, методи контролю покладені в основу класифікації його форм.

Множинність точок зору по проблемі класифікації контролю свідчить про її складний і синтетичний характер. Однак із гносеологічної точки зору суперечності в термінології стримують подальший розвиток теорії контролю, викликаючи невизначеність основних понять. Все це викликає необхідність проведення чітких граней між типами, галузями, видами, формами й методичними прийомами контролю.

Ми виходимо з того, що найбільш глибокі засади диференціації контролю відображаються в його типізації, оскільки поняття «тип» характеризує самі істотні й стійкі ознаки будь-якого соціально-економічного явища, у тому числі й контролю. Критерієм для виділення різних типів контролю може служити найбільш глибока й стійка ознака, що характеризує самі істотні особливості головних напрямків контрольної діяльності. Такою ознакою, на наш погляд, є статус контролю в управлінській системі, що виражається в обсязі владних повноважень і ступені контрольної активності його суб'єктів. Виходячи із цього критерію доцільно виділити три типи контролю – державний, корпоративний і суспільний. Суб'єктами першого з них виступають органи державної влади й управління, які володіють певними контрольними повноваженнями, що носять імперативний характер.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Контроль результатів фінансово-господарської діяльності на підприємстві як самостійна функція управління економікою й галузь економічних знань є єдиною і неподільною. Існування різних видів цього контролю викликано складністю й багатогранністю його функцій на різних рівнях господарського управління. У діалектичній логіці категорія «вид» інтерпретується як підлегле поняття, що має всі властивості більш загального поняття (роду), але має й деякі специфічні (видові) властивості, які відрізняють його від інших предметів даного роду. Загальне, яке поєднує всі види контролю фінансово-господарської діяльності, – єдність економічного змісту, предмету й методу. Однак кожен його підрозділ має свою сферу застосування й специфіку, що обумовлюють класифікацію фінансово-господарського контролю на три види залежно від його суб'єктів – внутрішньогосподарський, відомчий і позавідомчий.

При трактуванні форм фінансово-господарського контролю потрібно виходити зі співвідношення змісту й форми як загальних категорій, які відображають взаємозв'язок двох сторін будь-якої реальності. Зміст представляє визначальну сторону предмету, а форма – його спосіб вираження й внутрішню організацію, які модифікуються зі зміною змісту. Отже, під формами фінансово-господарського контролю варто розуміти способи конкретного вираження й організації контрольних дій, спрямованих на виконання функцій контролю.

Оскільки форма завжди впливає на зміст, важливо вибрати найбільш ефективні форми контролю, чітко розмежувати сфери їх застосування з урахуванням конкретних господарських ситуацій і завдань, які вирішують окремі ланки управління економікою. На наш погляд, як форми фінансово-господарського контролю варто виділити попередній, поточний і подальший контроль. Вони перебувають у тісному взаємозв'язку, відображаючи тим самим безперервний характер контролю. В основу даної класифікації покладені окремі сторони конкретного вираження й організації контрольних дій залежно від часу їх здійснення. В сучасних умовах ринку все більшу роль відіграє попередній контроль. Передуючи здійсненню господарських і фінансових операцій, він носить попереджуючий характер. Діяльність підприємства у ринковій економіці несумісне зі збитками й втратами, що є наслідком економічних прорахунків й порушень законності. Щоб звести їх до мінімуму, необхідна налагоджена система попереднього фінансово-господарського контролю, ціль якого запобігати незаконним діям, недолікам й порушенням. На стадії прогнозування, планування й проектування він служить передумовою для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Список літератури

1. Єлецких С. Я., Тельнова І. В. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2007. 176 с.
2. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики діяльності підприємств : навч. посіб. К.: Кондор, 2004. 180 с.
3. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економічна діагностика : навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 307 с.
4. Євдокимова Н. М., Кірієнко А. В. Економічна діагностика : [навч. посіб для самост. вивч. дисц. – вид 2-ге, без змін]. К. : КНЕУ, 2006. 110 с.
5. Кривов'язук І. В. Економічна діагностика підприємства: теорія, методологія та практика застосування : монографія. Луцьк : Надстир'я, 2007. 260 с.
6. Картохіна Н. В. Діагностика фінансового стану підприємства як основа для прийняття рішень у системі антикризового управління. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2008. № 9 (88). С. 19–24.
7. Герасимчук З. В., Вахович І. М. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. [вид. 2-ге перероблене і доповнене]. Луцьк : Надстир'я, 2007. 412 с.

8. Кузнецова І. Визначення сутності дефініції «технологія управління». *Вісник ТНЕУ*. 2009. № 1. С. 55–62.
9. Костирко Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : монографія. Харків : Фактор, 2008. 336 с.
10. Брюховецкая Н. Е. Теоретические аспекты решения задач диагностики результатов деятельности промышленных предприятий. *Бизнес Информ : Научный информационный журнал*. Харків: ХНЕУ, 2008. № 10. С. 73–75.
11. Іщук С. О. Моделі інтегрального оцінювання результатів фінансово-господарської діяльності промислових підприємств регіону. *Регіональна економіка*. 2008. № 2. С. 25–33.
12. Кривов'язюк І. В., Кость Я. О. Методичні підходи до здійснення фінансової діагностики підприємств. *Perspectywiczne opracowania nauki i techniki-2007 : materiały II międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji, 16–30 listop. 2007 r. Przemysł, 2007. tom 4. Str. 30–32. (ekonomiczne nauki)*.
13. Кость Я. О. Генезис поняття „фінансова діагностика» в сучасній економічній теорії. *Економіка. Менеджмент і маркетинг невиробничої сфери: теорія, практика, перспективи : міжнар. наук.-практ. конф. : зб. тез доповідей*. Ялта, 2008. С. 45–47.
14. Лагодієнко В. В., Мудрак Р. П. Агроінфляція та індекс споживчих цін на продовольчі товари: порівняльний аналіз «Україна – ЄС». *Економіка України*. 2018. № 1 (674). С. 28-40.
15. Контроль у системі інноваційного менеджменту підприємства : монографія / [Є. В. Мних, С. В. Бардаш, О. А. Шевчук та ін.] ; за ред. Є. В. Мниха. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. 452 с.
16. Митяй О. В., Лагодієнко В. В., Сафонов В. В. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств як основний важіль сталого розвитку аграрної сфери. *Економічний часопис – XXI*. 2015, №155(11-12), С. 59-62.

References

1. Yelecz`ky`x, S. Ya., Tel`nova, I. V. (2007). *Finansova sanaciya ta bankrutstvo pidpry`yemstv*. [Finansova sanation and bankruptcy of enterprises]. Centr uchbovoyi literatury`. Kiev. Ukraine.
2. Gadzevy`ch, O. I. (2004). *Osnovy` ekonomichnogo analizu i diagnosty`ky` diyal`nosti pidpry`yemstv*. [Fundamentals of Economic Analysis and Diagnostics of Enterprises]. Kondor. Kiev. Ukraine.
3. Get`man, O. O., Shapoval, V. M. (2007). *Ekonomichna diagnosty`ka*. [Economic diagnostics]. Centr navchal`noyi literatury`. Kiev. Ukraine.
4. Yevdoky`mova, N. M., Kiriyenko, A. V. (2006). *Ekonomichna diagnosty`ka*. [Economic diagnostics]. 2nd ed. KNEU. Kiev. Ukraine.
5. Kry`vov'yazyuk, I. V. (2007). *Ekonomichna diagnosty`ka pidpry`yemstva: teoriya, metodologiya ta prakty`ka zastosuvannya*. [Economic diagnostics of the enterprise: theory, methodology and practice of application]. Nadsty`r'ya. Lutsk. Ukraine.
6. Kartoxina, N. V. (2008). «Diagnostics of the financial condition of the company as a basis for decision-making in the system of crisis management». *Formuvannya ry`nkovy`x vidnosy`n v Ukrayini*. no. 9 (88). pp. 19–24.
7. Gerasy`mchuk, Z. V., Vaxovy`ch, I. M. (2007). *Finansovy`j menedzhment*. [Financial management]. 2nd ed. Nadsty`r'ya. Lutsk. Ukraine.
8. Kuznyeczova, I. (2009). «Definition of the essence of the definition of "technology management"». *Visny`k TNEU*. no. 1. pp. 55–62.
9. Kosty`rko, L. A. (2008). *Diagnosty`ka potencialu finansovo-ekonomichnoyi stijkosti pidpry`yemstva*. [Diagnostics of the potential of financial and economic stability of the enterprise]. Faktor. Kharkiv. Ukraine.

-
10. Bryuxoveczkaya, N. E. (2008). «Theoretical aspects of the problem of diagnosing the results of the activity of industrial enterprises». *Biznes Inform : Nauchnyj informacionnyj zhurnal. XNEU*, no. 10. pp. 73–75.
  11. Ishhuk, S. O. (2008). «Models of integral evaluation of the results of financial and economic activity of industrial enterprises of the region». *Regional'na ekonomika*. no. 2. pp. 25–33.
  12. Kry`vov'yazyuk, I. V., Kost`, Ya. O. (2007). «Methodical approaches to the implementation of financial diagnostics of enterprises». *Perspekywiczne opracowania nauki i tekhniki-2007 : materiały II międzynarodowej naukowii-praktycznej konferencji, 16–30 listop. 2007 r. Przemysł, 2007. tym 4. Str. 30–32. (ekonomiczne nauki)*.
  13. Kost`, Ya. O. (2008). «Methodical approaches to the implementation of financial diagnostics of enterprises». *Menedzhment i markety`ng nevy`robny`choyi sfery: teoriya, prakty`ka, perspekty`vy`*. [Management and marketing of non-production sphere: theory, practice, perspectives]. *Proceeding of the Materials of intern. sci. pract. conf. (Yalta)*. pp. 45–47.
  14. Lagodiyenko, V. V., Mudrak, R. P. (2018). «Agroinflation and consumer price index for food products: comparative analysis "Ukraine-EU"». *Ekonomika Ukrayiny`*. no. 1 (674). pp. 28-40.
  15. *Kontrol` u sy`stemi innovacijnogo menedzhmentu pidpry`yemstva*. [Control in the system of innovative management of the enterprise]. (2011). Mny`x Ye. V., Bardash S. V., Shevchuk O. A.; in Mny`xa, Ye. V. (ed.). *Ky`yiv. nacz.. torg.-ekon. un-t. Kiev. Ukraine*.
  16. My`tyaj, O. V., Lagodiyenko, V. V., Safonov, V. V. (2015). «Competitiveness of agricultural enterprises as the main lever of sustainable development of agrarian sphere». *Ekonomichny`j chasopy`s – XXI*. no. 155 (11-12), pp. 59-62.

Стаття надійшла до редакції 20.08.2018 р.